

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 20.6.2012
COM(2012) 287 final

KOMISSION TIEDONANTO

Euroopan unionin syrjäisimmät alueet: tavoitteena älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun kumppanuus

{SWD(2012) 170 final}

KOMISSION TIEDONANTO

Euroopan unionin syrjäisimmät alueet: tavoitteena älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun kumppanuus

1.	Johdanto	2
2.	Syrjäisimpiä alueita koskevan EU-strategian kehitysvaiheet	2
3.	Uudistetun EU-strategian päätoimintalinjat	2
4.	Tulevaisuutta koskevia ehdotuksia	2
4.1.	Sisäinen ulottuvuus	2
1)	Koheesiopolitiikka	2
2)	Perinteiset sektorit	2
3)	Uudet sektorit	2
4)	Yrittäjyyden kehittäminen	2
5)	Integroituminen sisämarkkinoille	2
6)	Syrjäisimpien alueiden ympäristön suojele	2
4.2.	Ulkoinen ulottuvuus	2
5.	Päätelmät	2

1. JOHDANTO

Tässä tiedonannossa kerrotaan, miten komissio aikoo työskennellä kumppanuuspohjalta syrjäisimpien alueiden¹ kanssa älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun aikaansaamiseksi. Neuvosto² on korostanut, että Eurooppa 2020 -strategiaa ja sen kolme ensisijaista toimintakohdetta, jotka ovat osaamiseen ja innovointiin perustuvan talouden kehittäminen, resurssitehokkaamman, vihreämmän ja kilpailukykyisemmän talouden edistäminen sekä sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta lisäävän korkean työllisyyden talouden edistäminen, olisi toteutettava täysimääräisesti syrjäisimmillä alueilla ottaen huomioon niiden erityispiirteet ja rajoitteet. Neuvosto totesi, että on tarpeen löytää tasapaino toisaalta syrjäisimpien alueiden erityisten ja pysyvien rajoitteiden kompensoimiseen tähtäävien toimenpiteiden ja toisaalta niiden etujen ja mahdollisuuksien edistämiseen tähtäävien toimenpiteiden välillä.

Tavoitteena on auttaa syrjäisimpiä alueita lisäämään omavaraisuuttaan, vahvistamaan talouttaan ja parantamaan mahdollisuuksiaan luoda pysyviä työpaikkoja hyödyntämällä niiden ainutlaatuisia vahvuuksia ja niiden EU:lle tuomaa lisäarvoa. Kuten SEUT-sopimuksen 349 artiklassa tunnustetaan, pysyviä rajoitteita tulee aina olemaan, kuten etäisyys Manner-Euroopasta. Yhteiset toimet syrjäisimpien alueiden talouksien muuttamiseksi, uudistamiseksi ja monipuolistamiseksi ovat kuitenkin paras tapa varmistaa vauraampi tulevaisuus näille alueille, joihin maailmanlaajuinen talous- ja rahoituskriisi on vaikuttanut vahvasti.

Kukin alue on erilainen, ja kutakin varten on tarpeen suunnitella erilaisia etenemistapoja. Nyt käsillä olevassa uudistetussa strategiassa esitetään pääpiirteittäin kaikkia syrjäisimpiä alueita koskevat toimintamahdollisuudet, mutta kunkin alueen on suunniteltava oma tiensä parempaan hyvinvointiin omien erityispiirteidensä mukaisesti.

Vaikka eräät syrjäisimpien alueiden tukivälineet ovatkin osoittaneet arvonsa, syrjäisimpiä alueita tuetaan joissain tapauksissa parhaiten tekemällä mukautuksia EU-sääntöihin tai ottamalla niiden erityistarpeet huomioon täytäntöönpanovaiheessa. Tällä strategialla pyritään osoittamaan, miten syrjäisimmät alueet voivat löytää paikkansa niiden monien aloitteiden joukossa, joilla tuetaan Eurooppa 2020

¹ Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 349 artiklan ja 355 artiklan 1 kohdan mukaan, sellaisina kuin ne ovat muutettuina Saint-Barthélemy'n asemasta 29.10.2010 tehdyllä Eurooppa-neuvoston päätöksellä, EU:ssa on kahdeksan "syrjäisintä aluetta": neljä Ranskan merentakaisista maata ja aluetta (Guadeloupe, Ranskan Guayana, Martinique, Réunion) ja yksi merentakainen yhteisö (Saint Martin); kaksi Portugalin autonomista aluetta (Azorit ja Madeira) ja yksi Espanjan autonominen alue (Kanariansaaret). Ranska on esittänyt SEUT-sopimuksen 355 artiklan 6 kohdan nojalla Eurooppa-neuvostolle virallisen pyynnön nykyisin merentakaisiin maihin ja alueisiin kuuluvan Mayotten aseman muuttamisesta EU:hun nähden, jotta se saisi syrjäisimmän alueen aseman tammikuusta 2014 alkaen.

² Neuvoston 3023. istunto, ulkoasiat, 14.6.2010.

-strategian täytäntöönpanoa, ja siinä kiinnitetään paljon aiempaa kattavammin huomiota syrjäisimpien alueiden tilanteeseen EU-politiikan koko kentässä.

Ainutlaatuisia vahvuuksia ja lisäarvoa

Syrjäisimpiä alueita koskevissa strategioissa on aina tunnustettava niiden arvo koko EU:lle. Niiden geostrateginen sijainti tarkoittaa, että ne toimivat EU:n lähettiläinä Atlantilla, Karibian alueella ja Intian valtamerellä, ja niillä on mahdollisuus tuottaa EU:lle hyötyä naapurisuhteidensa ansiosta ja levittää EU:n vaikutusvaltaa alueillaan. Syrjäisimmillä alueilla on rajoitteistaan huolimatta monia potentiaalisia kasvun moottoreita, jotka perustuvat niiden erityispiirteisiin. Ne vastaavat yli puolta EU:n talousvyöhykkeistä (exclusive economic zone, EEZ), ja niiden potentiaaliset merivarat ovat lähes 15 miljoonaa km². Tämä muodostaa ainutlaatuisen syvänmeren laboratorion EU:n tutkimuksille esimerkiksi elintarviketurvan, ilmastotoimien, energian ja bioteknologian aloilla. Se on myös vahvuus matkailulle, joka pohjautuu poikkeukselliseen luonnon- ja kulttuuriympäristöön. Niiden sijainti luo merkittäviä mahdollisuuksia EU:n avaruus-, astrofysiikka- ja satelliittitoimien kehittämiseksi. Syrjäisimmillä alueilla on ainutlaatuisen monimuotoinen lajisto ja ekosysteemit, joiden merkitys on keskeinen biologiselle monimuotoisuudelle koko maapallon mittakaavassa. Syrjäisimmillä alueilla on yhdessä merentakaisen maiden ja alueiden kanssa enemmän kotoperäisiä eläin- ja kasvilajeja kuin koko Manner-Euroopassa, mukaan luettuna yli 20 prosenttia maailman koralliriutoista ja -laguuneista. Niiden biologinen monimuotoisuus tarjoaa mahdollisuuksia terveyden, biolääketieteen ja biofarmasian, kosmetiikan ja monien muiden sektoreiden kuten ekorakentamisen materiaalien ja puutuotteiden aloilla. Eri alueilla on olemassa edellytykset kehittää uusiutuvia energianlähteitä biopolttoaineista tuulienergiaan, aurinkoenergiaan, maalämpöenergiaan tai valosähköön. Mitä tulee inhimilliseen pääomaan, syrjäisimmillä alueilla on paremmin koulutettu ja ammattitaitoisempi työvoima, kehittyneemmät julkiset palvelut ja edistyneempi taitotieto kuin naapureillaan, mikä antaa niille mahdollisuuden myydä palveluja ja asiantuntemusta korkean lisäarvon sektoreilla.

Ehdotetun kasvuun tähtäävän kumppanuuden perustana ovat seuraavat periaatteet:

- tuetaan syrjäisimpiä alueita, jotta ne voivat hyödyntää kaikkia älykkään, kestävä ja osallistavan kasvun mahdollisuuksia omien voimavarojensa ja sisäsyntyisen potentiaalinsa pohjalta;
- varmistetaan, että EU:n toimintapuitteilla vähennetään niitä esteitä, jotka erityisesti haittaavat syrjäisimpien alueiden täysimittaista integroitumista sisämarkkinoille; sekä
- tunnustetaan entistä paremmin syrjäisimpien alueiden merkitys voimavarana kaikkien kannalta ja tarve ottaa niiden erityispiirteet ja rajoitteet huomioon.

Toimet syrjäisimpien alueiden tukemiseksi edellyttävät kumppanuutta EU:n, kansallisten ja alueellisten viranomaisten välillä. Kaikilla näillä tasoilla tarvitaan

vahvaa sitoutumista toimiin. Syrjäisimmillä alueilla itsellään on velvollisuus käyttää hyväksi tarjolla olevat mahdollisuudet.

2. SYRJÄISIMPIÄ ALUEITA KOSKEVAN EU-STRATEGIAN KEHITYSVAIHEET

EU on vuodesta 1999 tunnustanut virallisesti syrjäisimpien alueiden maantieteellisen ja taloudellisen erityisaseman: syrjäinen sijainti, saaristoluonne, pieni koko, pinnanmuodostus ja ilmasto sekä taloudellinen riippuvuus muutamista harvoista tuotteista. Nämä tekijät haittaavat suuresti näiden alueiden kehitystä (SEUT-sopimuksen 349 artikla), ja niiden vuoksi syrjäisimpien alueiden on vaikea nauttia sisämarkkinoiden tarjoamista hyödyistä.

Komissio on vuodesta 2004 laatinut syrjäisimpiin alueisiin liittyvät toimensa kolmeen keskeiseen päätoimintalinjaan perustuvan kehyksen mukaisesti³: yhteyksien parantaminen; kilpailukyvyyn parantaminen; alueellisen yhdentymisen edistäminen naapurialueilla. Se on vuodesta 2008⁴ keskittynyt syrjäisimpien alueiden ainutlaatuisten voimavarojen hyödyntämiseen.

Syrjäisimmät alueet ovat itse⁵ omien jäsenvaltioidensa⁶ sekä neuvoston ja Euroopan parlamentin⁷ tukemina osallistuneet pohdintaan siitä, miten talouden suorituskykyä voidaan parantaa. Vuonna 2011 Pedro Solbes esitti raportin, joka käsittelee Euroopan syrjäisimpiä alueita ja sisämarkkinoita (*Europe's Outermost Regions and the single market: the EU's influence in the world*)⁸ ja jossa korostetaan, että syrjäisimmät alueet on tarpeen integroida paremmin sekä syvennetyille ja yhdennetyille sisämarkkinoille että omaan välittömään naapurustoonsa erityisesti sisämarkkinoiden ulkoisen ulottuvuuden pohjalta.

Komission käynnistämässä **syrjäisimpien alueiden kasvutekijöitä** käsittelevässä tutkimuksessa ("Growth Factors in the OR")⁹ tunnustettiin syrjäisimpien alueiden rakenteelliset rajoitukset mutta korostettiin mahdollisuuksia talouskasvuun. Tutkimuksessa tuotiin myös esiin erot syrjäisimpien alueiden välillä sekä tarve erilaisiin toimenpiteisiin, jotka on sovitettu kunkin alueen erityishaasteisiin.

³ KOM(2004) 343, 26.5.2004; KOM(2004) 543, 6.8.2004.

⁴ Komission tiedonanto *Syrjäisimmät alueet: Euroopan voimavara* (KOM(2008) 642 lopullinen, 17.10.2008).

⁵ Joint Memorandum of the Outermost Regions: From now until 2020, 14.10.2009.

⁶ Memorandum, of Spain, France, Portugal and the Outermost Regions: A renewed vision of the European Strategy for outermost regions, 7.5.2010.

⁷ Euroopan parlamentin mietintö koheesiopolitiikan tehtävistä Euroopan unionin syrjäisimmillä alueilla Eurooppa 2020 -strategian yhteydessä, 18.4.2012, (esittelijä Nuno Teixeira).

⁸ Komissaari Barnier pyysi entistä Espanjan maatalous- ja talous- ja rahoitusministeriä ja entistä komissaaria Pedro Solbes Miraa toteuttamaan tutkimuksen syrjäisimpien alueiden asemasta sisämarkkinoilla

http://ec.europa.eu/internal_market/outermost_regions/index_en.htm.

⁹ Komission vuonna 2009 tilaaman tutkimuksen toteutti Iseri Europa, ja se toimitettiin maaliskuussa 2011.

Tutkimuksen päätelmänä oli, että maatalouden kaltaisten perinteisten sektoreiden vahvistaminen edellyttää tuotevalikoiman laajentamista ja erikoistumista. Kestävä matkailu tarjoaa huomattavia mahdollisuuksia useimmilla syrjäisimmillä alueilla. Tutkimuksessa lueteltiin syrjäisimpien alueiden voimavaroihin perustuvia nousevia sektoreita, joihin kuuluvat muun muassa biologinen monimuotoisuus ja meren ekosysteemit, mahdollisuus tuottaa uusiutuvaa energiaa, kehittynyt maatalouden ympäristötutkimus ja ilmastotutkimus, astrofysiikka ja ilmailu- ja avaruustiede.

Toisessa tutkimuksessa keskityttiin syrjäisimpien alueiden väestökehitykseen ja muuttoliikkeisiin ("Demographic and migration trends in the OR: impact on economic, social and territorial cohesion")¹⁰, ja siinä korostetaan myös syrjäisimpien alueiden mahdollisuuksia, mutta viitataan haasteisiin koulutus-, työllisyys- ja ympäristötavoitteiden täyttämässä.

Syrjäisimpiä alueita koskevan uudistetun EU-strategian olisi pohjaututtava näihin osatekijöihin.

3. UUDISTETUN EU-STRATEGIAN PÄÄTOIMINTALINJAT

Vaikka syrjäisimpiä alueita koskeva nykyinen toimintakehys pysyykin voimassa, sitä on tarpeen ajantasaistaa ja mukauttaa Eurooppa 2020 -strategian mukaisesti. Tämä tarkoittaa, että työpaikkojen luomista ja kasvua painotetaan entistä enemmän, ja ilmastotoimia käsitellään kattavasti. Päätoimintalinjat ovat seuraavat:

- I. Parannetaan **yhteyksiä** sisämarkkinoille. Tämä koskee liikennettä, mutta myös tietämyksen siirtoa ja uuden tieto- ja viestintätekniikan käyttöönottoa kohtuukustannuksin.
- II. Lisätään **kilpailukykyä** uudistamalla ja monipuolistamalla syrjäisimpien alueiden talouksia, investoimalla ja innovoimalla korkean kasvupotentiaalin ja/tai korkean lisäarvon (perinteisillä ja esiin nousevilla) sektoreilla, parantamalla kohtuuhintaista ja kestäväää energiahuoltoa ja tukemalla yksityissektorin kehittämistä (pääasiassa pk-yrityksiä ja mikroyrityksiä) ja uusien tuotteiden ja palveluiden innovointia.
- III. Vahvistetaan **alueellista integraatiota** syrjäisimpien alueiden omilla maantieteellisillä vyöhykkeillä, jotta voidaan laajentaa EU:n sosioekonomista ja kulttuurista vaikutusalueita syrjäisimpien alueiden kautta ja vauhdittaa kauppaa ja tietämyksen jakamista. Syrjäisimmät alueet ovat EU:n tukikohtia omilla alueillaan, ja EU hyötyy niiden läheisistä suhteista merentakaisiin maihin ja alueisiin¹¹, kolmansiin maihin, kuten keskeisiin nousevan talouden

¹⁰ Komission tilaaman tutkimuksen toteutti "Institut National d'Études Démographiques" (INED), ja se toimitettiin toukokuussa 2012.

¹¹ SEUT-sopimuksen 198 artiklassa ja 355 artiklan 2 kohdassa tarkoitettut merentakaiset maat ja alueet. Erityistä huomiota kiinnitetään tulevaan neuvoston päätökseen, joka koskee

maihin (esim. Brasiliaan ja Etelä-Afrikkaan), kehitysmaihin sekä kehittyneisiin maihin, joihin niillä on historiallisia ja kulttuuriyhteyksiä.

- IV. Vahvistetaan syrjäisimpien alueiden kehittämisen **sosiaalista ulottuvuutta**; tähän kuuluu muun muassa toimenpiteitä, joiden tavoitteena on työpaikkojen luominen, taitojen ja koulutustason vahvistaminen, koulun keskeyttämisen vähentäminen, korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden määrän kasvattaminen, köyhyyden vähentäminen, terveydenhuollon saatavuuden parantaminen ja sosiaalisen osallisuuden parantaminen.
- V. Valtavirtaistetaan **ilmastonmuutostoimet** kaikkiin asiaankuuluviin politiikanaloihin. Soveltuviin toimiin ryhdytään sopeutumis- ja hillitsemistoimenpiteiden toteuttamiseksi.

Seuraavassa jaksossa esitettävillä tulevaisuutta koskevilla ehdotuksilla on kaikilla myönteinen vaikutus edellä mainittuihin päätoimintalinjoihin.

4. TULEVAISUUTTA KOSKEVIA EHDOTUKSIA

Tässä tiedonannossa pääpiirteittäin esitetyt toimenpiteet on toteutettava kumppanuuspohjalta. Asianomaisten jäsenvaltioiden ja alueellisten viranomaisten olisi pidettävä yllä vahvaa sitoutumista kunkin alueen mahdollisuuksien hyödyntämiseen parhaalla tavalla ja sen varmistamiseen, että kansallisia sääntöjä ja käytänteitä mukautetaan tarvittaessa vastaamaan syrjäisimpien alueiden tarpeita. Syrjäisimpien alueiden itsensä olisi kehitettävä edelleen valmiuksiaan osallistua EU-ohjelmiin kuuluviin tarjouskilpailuihin.

Komissio varmistaa neuvoston kesäkuussa 2010 esittämien päätelmien mukaisesti, että tarvittaessa syrjäisimpiä alueita koskevat näkökohdat otetaan huomioon vaikutusten arvioinneissa ja muissa valmistelutöissä, jotka koskevat uusia toiminta-aloitteita.

Komissio vahvistaa syrjäisimpien alueiden näkyvyyttä tiedotuspolitiikassaan ja jatkaa vaihtojärjestelyjä ja virkamiesten määräaikaista siirtoja syrjäisimpien alueiden ja EU:n toimielinten välillä.

4.1. Sisäinen ulottuvuus

1) Koheesiopolitiikka

Koheesiopolitiikka on keskeinen EU:n väline, jolla Eurooppa 2020 -strategiaa toteutetaan, ja sen piiriin kuuluu eniten EU:n investointivaroja, joilla luodaan työpaikkoja ja kasvua. Syrjäisimmillä alueilla koheesiopolitiikan avulla tuetaan investointeja älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun aikaansaamiseen. Erityisesti

merentakaisten maiden ja alueiden assosiaatiota Euroopan unioniin, ja erityisesti sen säännöksiin, jotka liittyvät näiden alueiden alueelliseen yhteistyöhön ja integraatioon.

painotetaan investointeja, joilla pyritään vähentämään pysyvästi eroja muuhun EU:hun nähden. Koheesiopolitiikan ehdotettuun uudistukseen kuuluva varojen temaattinen keskittäminen auttaa erityisesti varmistamaan, että merkittävää rahoitusta on käytettävissä innovoinnin tukemiseen sen laajimmassa merkityksessä, talouksien uudistamisen ja monipuolistamisen edistämiseen, keskeisiin inhimillisen pääoman edellyttämiin investointeihin, pk-yrityssektorin vahvistamiseen työpaikkojen luomiseksi ja ylläpitämiseksi, ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja sen hillitsemisen tukemiseen sekä kestävän energiahuollon kehittämiseen.

Komissio ehdottaa, että jatketaan erityiskohtelun tarjoamista syrjäisimmille alueille, jotta niitä voidaan auttaa hyödyntämään saatavilla olevia investointivaroja parhaalla tavalla. Ehdotuksena on 85 prosentin yhteisrahoitusosuus syrjäisimpien alueiden BKT:sta riippumatta. Lisäksi ehdotetaan erityismäärärahaa syrjäisimpien alueiden haittatekijöistä aiheutuvien lisäkustannusten kompensoimiseksi ja niiden talouksien monipuolistamiseksi ja uudistamiseksi.

Komissio arvioi, heijastuvatko kunkin alueen yksilölliset tarpeet ja voimavarat asianmukaisesti kumppanuussopimuksissa, joista sovitaan komission ja kunkin jäsenvaltion kanssa seuraavaa rahoituskautta varten.

Kunkin alueen on analysoitava oman alueensa potentiaali ja varmistettava, että EAKR:n varoista osoitetaan riittävä määrä tutkimukseen ja innovaatioon; näin on tarkoitus edistää uusia työllistymisen ja liiketoiminnan mahdollisuuksia ja muun muassa vähentää aivovuodon riskiä ja parantaa energiatehokkuutta ja uusiutuvien energianlähteiden käyttöä. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että syrjäisimpien alueiden edustajat ovat täysimääräisesti mukana sopimuksen valmistelussa ja seurannassa.

Jotta parannettaisiin mikro- ja pk-yritysten mahdollisuuksia saada rahoitusta, syrjäisimpiä alueita kannustetaan osoittamaan riittävästi rahoitusta koheesiopolitiikan piiriin kuuluville rahoitusvälineille ja hyödyntämään muun muassa JEREMIE- ja JASMINE-aloitteisiin liittyviä rahoitus- ja muita välineitä mikrolainojen tarjoamien mahdollisuuksien kehittämiseksi alueillaan.

Älykkään erikoistumisen foorumi (Smart Specialisation Platform)¹² auttaa jäsenvaltioita ja alueita laatimaan omia innovaatiostrategioitaan rahoitettaviksi koheesiopolitiikan alalla. Se tarjoaa syrjäisimmille alueille mahdollisuuden hyödyntää omia ainutlaatuisia voimavarojaan tieteen ja teknologian alalla ja antaa panoksensa eurooppalaiseen tutkimusalueeseen (ERA) ja hyötyä sen uusista mahdollisuuksista. Näissä hankkeissa ja innovaatiostrategioissa olisi hyödynnettävä täysimääräisesti synergiaa ”Horisontti 2020” -ohjelman ja uuden koheesiopolitiikan välillä. Tutkimuksen puiteohjelmien ja koheesiopolitiikan varojen avulla rahoitetut hankkeet voivat olla keskeisessä asemassa, kun houkutellessaan ja koulutetaan tutkijoita ja

¹² Ks. <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/home>.

integroidaan syrjäisimmät alueet täysimittaisesti eurooppalaiseen tutkimusalueeseen, mukaan luettuna merkittävät heijastusvaikutukset paikallisiin ja alueellisiin talouksiin.

Komission ehdotusten mukaan myös Euroopan sosiaalirahasto (ESR) jatkaa tuen antamista syrjäisimmille alueille, joihin kuuluu alueita, joiden työttömyysaste kuuluu EU:n korkeimpiin. Tarvitaan kattavia investointeja tukemaan työvoimaosuuden nostamista ja työvoiman liikkuvuutta (sekä valtioiden sisällä että niiden välillä) ja vauhdittamaan koulutusta, taitojen hankkimista ja elinikäistä oppimista erityisesti koulunkäynnin keskeyttämisen vähentämiseksi ja korkea-asteen koulutustason nostamiseksi. ESR auttaa myös syrjäisimpiä alueita edistämään työntekijöiden ja yritysten mukautumista muutokseen, parantamaan tuottavuutta, varmistamaan nuorten pääsyn työmarkkinoille, vahvistamaan sosiaalista osallisuutta ja parantamaan institutionaalisia valmiuksia. Syrjäisimpien alueiden olisi hyödynnettävä ehdotettua sosiaalisia muutoksia ja innovaatioita koskevaa EU-ohjelmaa, johon sisältyvät Progress, Eures ja eurooppalainen työllisyyttä ja sosiaalista osallisuutta koskeva mikrorahoitusjärjestely.

Komissio on ehdottanut, että EAKR:sta rahoitettavaa **alueellista yhteistyötä**¹³, jossa syrjäisimmät alueet ovat mukana, olisi vahvistettava, jotta voidaan parantaa kilpailukykyä, kauppaa ja asiantuntemuksen vaihtoa naapureiden kanssa. Ehdotuksen mukaan syrjäisimpien alueiden olisi saatava tukea vähintään 150 prosenttia verrattuna niiden EAKR:sta nykyisellä kaudella saamaan tukeen, sekä lisäksi 50 miljoonan euron määrä. EU:n ulkopuolella toteutettaviin syrjäisimpien alueiden toimiin osoitettava kokonaismäärä on ehdotettu korotettavaksi 10 prosentista 30 prosenttiin, mikä edistäisi hankkeita, joissa on mukana naapurimaita ja -alueita. Komissio painottaa mahdollisuuksia, joita valtioiden välisen yhteistyön nykyiset järjestelyt tarjoavat, mutta on valmis edistämään syrjäisimpien alueiden rajatylittävää yhteistyötä merirajoilla yli 150 kilometriä ylittävillä etäisyyksillä.

2) Perinteiset sektorit

Kasvutekijöitä käsittelevä tutkimus:

”Tuotantoa ja työllisyyttä ... voidaan vahvistaa ainoastaan erilaistamalla tuotteita ja erikoistumalla”

”Erilaisia erikoistumisaloja, kuten eko-, ympäristö-, sosiaali-, kulttuuri- ja [hyvinvointi]matkailu, ei ole vielä hyödynnetty täysimääräisesti”.

Maatalous ja maaseudun kehittäminen. Maatalouden tukijärjestely POSEI-ohjelma (syrjäisestä sijainnista ja saaristoasemasta johtuvia erityisiä valinnaisia toimenpiteitä koskeva ohjelma) on väline, joka on laadittu syrjäisimpiä alueita varten. Sen kahden osan, erityisten hankintajärjestelmien ja paikalliselle maataloustuotannolle tarkoitetun tuen, ansiosta jäsenvaltioilla on huomattavaa liikkumavaraa menojen

¹³ KOM(2011) 611 lopullinen, 6.10.2011.

kohdentamisessa, mukaan luettuna toimiin, joilla pyritään tuotannon monipuolistamiseen. Raportti vuonna 2006 toteutetun POSEI-uudistuksen vaikutuksista vahvistaa, että tämä järjestely soveltuu syrjäisimpien alueiden tarpeisiin ja että myönnettyjen varojen avulla on voitu saavuttaa ohjelman tavoitteet. Komissio ehdottaa, että järjestelyä pidetään yllä tietyin mukautuksin ja että jatkotarkastelu voidaan tehdä vuonna 2013. Kun tällainen POSEI-järjestelyn mahdollinen jatkotarkastelu tehdään, sen yhteydessä analysoidaan uusien toimialojen merkitystä, joista esimerkkinä on puuntuotanto Ranskan Guayanassa.

Komission ehdotusten mukaan syrjäisimpiä alueita koskee myös jatkossa erityiskohtelu Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (EAFRD)¹⁴ piirissä; tarkoituksena on tukea kilpailukyvyn parantamista, toiminnan monipuolistamista maaseutualueilla, luonnonvarojen kestävää hoitoa ja maaseutualueiden tasapainoista alueellista kehittämistä.

Kalastus. Yhteisen kalastuspolitiikan uudistamista koskevissa komission ehdotuksissa esitetään, että kalakantojen hoidon ja päätöksenteon pitäisi olla luonteeltaan alueellisempia, jolloin ne koskisivat merialueita ja niissä otettaisiin huomioon paikalliset kalakannat. Tämän alueellisemmän lähestymistavan puitteissa komissio käy neuvotteluja Euroopan parlamentin ja neuvoston kanssa siitä, miten varmistetaan, että syrjäisimmillä alueilla toimivat sidosryhmät voivat tehokkaasti osallistua kuulemismenettelyyn ja säilyttämistoimenpiteiden suunnitteluun, mukaan luettuna erityisen neuvoa-antavan toimikunnan perustaminen syrjäisimpiä alueita varten, jotta niiden erityinen toimintaympäristö voidaan ottaa paremmin huomioon.

Lisäksi syrjäisimpien alueiden paikalliselle kalataloudelle olisi annettava vastuu kalastuksen hallinnoimisesta, ja sen olisi laadittava markkinointisuunnitelma tuotteidensa lisäarvon kasvattamiseksi. Syrjäisimmät alueet voisivat toteuttaa useita Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskeviin ehdotuksiin kuuluvia toimenpiteitä, jotka ovat erityisen kiinnostavia niiden kannalta, kuten toimia, joilla tuetaan kalatalousalueiden kestävää paikallista kehittämistä tai tarjotaan tukea pienimuotoista rannikkokalastusta harjoittavalle laivastolle, mukaan luettuna liiketoimintaa ja markkinointistrategiaa koskevat neuvontapalvelut ja innovatiivisia ratkaisuja koskevat tutkimukset. Tuki vesiviljelyä ja jalostusta harjoittaville yrityksille voisi myös olla tärkeä rahoituksen lähde potentiaalisille tuensajille syrjäisimmillä alueilla ja auttaa luomaan uusia työllistymismahdollisuuksia näissä yrityksissä.

Mitä tulee rahoitukseen, ehdotetussa Euroopan meri- ja kalatalousrahastossa otetaan huomioon syrjäisimpien alueiden erityispiirteet tarjoamalla lisää rahoitustukea korotetun tuki-intensiteetin muodossa rahaston investointeihin näillä alueilla. Ehdotettuun Euroopan meri- ja kalatalousrahastoon on myös tarkoitettu sisällyttää kompensatiomekanismi, niin kutsuttu kalatalouden POSEI, jotta syrjäisimmät alueet saisivat jatkossakin tukea¹⁵.

¹⁴ KOM(2011) 627 lopullinen/2, 19.10.2011.

¹⁵ KOM(2011) 804 lopullinen, 2.12.2011.

Lisäksi saman mallin mukaisesti, joka on voimassa Azorien, Madeiran ja Kanariansaarten kohdalla, voitaisiin harkita yksinomaista vyöhykettä Ranskan syrjäisimpiä alueita varten; komissio käy keskusteluja Euroopan parlamentin ja neuvoston kanssa sen perustamisesta.

Matkailu on vakiintunut toimiala joillain syrjäisimmillä alueilla, mutta kasvutekijöitä koskevan tutkimuksen mukaan lisäkasvulle on vielä merkittäviä mahdollisuuksia. Syrjäisimpiä alueita kehoitetaan panemaan entistä pontevammin täytäntöön toimet, jotka on kuvattu tiedonannossa ”Eurooppa, maailman ykkösmatkailukohde” (kesäkuu 2010), jotta matkailusta saadaan kestävä ja luodaan mahdollisuus kasvuun erikoistumisen kautta. Tehokkuutta olisi parannettava lisäämällä tieto- ja viestintätekniikan käyttöä ja vahvistamalla laatua, taitoja ja pätevyyttä. Uusista koheesiopolitiikan ohjelmista voidaan rahoittaa matkailualan investointeja.

Kulttuuriperintö ja luonnonperintö ovat tärkeä resurssi matkailuun suuntautuvalla kehittämistyölle syrjäisimmillä alueilla. EU tukee toimenpiteitä, joilla edistetään kulttuuri- ja luonnonperinnön, myös biologisen monimuotoisuuden, suojelua, kestävä käyttöä ja lisäarvoa ja sen käyttöä matkailutarkoituksiin syrjäisimmillä alueilla.

Komissio pyrkii varmistamaan, että syrjäisimmät alueet pääsevät mukaan unionin tuleviin **kulttuuripoliittisiin** ohjelmiin ja aloitteisiin, jotta kulttuurialan ja luovien alojen toimintaa voidaan kehittää.

3) Uudet sektorit

Kasvutekijöitä käsittelevä tutkimus:

”[Tarve löytää oikea] tasapaino perinteisten sektoreiden radikaalin parantamisen ja uusien tuotteiden ja sektoreiden riittävien kasvumahdollisuuksien luomisen välillä”

”Omat resurssit, uudet tekniikat ja se, miten kasvutekijät on organisoitu, voivat yhdessä tuoda kilpailuetua”

”Toimintalinjat on kohdennettava ja keskitettävä inhimillisiin ja aineellisiin resursseihin ja tehtävä niistä markkinasuuntautuneempia sen sijaan, että ne hajotettaisiin liian monelle potentiaaliselle alalle”

Tutkimus ja innovaatio. Syrjäisimpien alueiden osallistuminen TTK-verkostoihin on avainasemassa ”älykkään” kasvun aikaansaamiseksi syrjäisimmillä alueilla. Hyvistä käytänteistä on jo monia esimerkkejä, vaikka tutkimustoiminnan kriittisen massan puuttuminen onkin edelleen haaste. Ehdotetulla ”Horisontti 2020” -ohjelmalla vaalitaan tieteellistä huippuosaamista syrjäisimmillä alueilla, tuetaan teknologista sekä käytäntöön perustuvaa innovaatiotoimintaa ja vauhditetaan yksityisen sektorin

investointeja koetoimintaan myös maatalouden ja kotoperäisen biodiversiteetin alalla. Tavoitteena on saada sidosryhmät laajalti eri osa-alueilta mukaan vauhdittamaan innovointia, joka voi johtaa uusiin tuotteisiin tai sovelluksiin perinteisillä sektoreilla tai avata uusia taloudellisen toiminnan alueita ja luoda työpaikkoja.

Kestävä energia. EU tukee nykyisiä ja uusia toimia, jotka on suunniteltu vähentämään riippuvuutta energian tuonnista ja fossiilisista polttoaineista syrjäisimmillä alueilla ja kehittämään uusiutuvia energianlähteitä hyödyntäen rakennerahastoja ja aloitteita, jollainen on esimerkiksi ”saarten sopimus” (Pact of Islands). Tavoitteena on lisätä energiaomavaraisuutta ja tukea osaamiskeskusten perustamista, jotka auttaisivat vähentämään hiilidioksidipäästöjä vähintään 20 prosenttia vuoteen 2020 mennessä.

Energia-alaa koskevien Euroopan parlamentin ehdotusten johdosta komissio tutkii syrjäisimpien alueiden ja niiden jäsenvaltioiden kanssa, miten uusiutuvaan energiaan ja energiatehokkuuteen tarkoitettuja koheesiopolitiikan varoja voidaan parhaiten käyttää syrjäisimpien alueiden erityistarpeiden ja -valmiuksien täyttämiseen.

Mereen liittyvät mahdollisuudet. Euroopan unionin yhdenmennyksen meripolitiikkaan¹⁶ liittyvien muutosten johdosta yhteiseen strategiseen kehykseen tai muihin monialaisiin ohjelmiin kuuluvat EU-varat kaudella 2014–2020 voidaan osoittaa meri- ja merenkulkutalouden investointeihin syrjäisimmillä alueilla. Tässä suhteessa Makaronesian ja Karibian syrjäisimpien alueiden olisi käytettävä Atlantin valtameren aluetta koskevan EU:n strategian¹⁷ tarjoamia mahdollisuuksia.

Tietoverkkojen osalta komissio aikoo esitellä Euroopan meripoliittisen seurantakeskuksen ja tietoverkon (EMODNet) ohjelman vuoden 2012 jälkeen syrjäisimmille alueille. Komissio ottaa jatkossakin huomioon syrjäisimpien alueiden näkökulman, kun unionin yhdenmennyä meripolitiikkaa pannaan täytäntöön, mukaan luettuna ”sinisen kasvun” aloite¹⁸.

4) Yrittäjyyden kehittäminen

Pienet ja keskisuuret yritykset ovat tärkeitä syrjäisimpien alueiden suhteellisen pienille talouksille. Keskeinen ongelma on rahoituksen saanti liiketoiminnan kehittämiseen. Komissio ottaa syrjäisimpien alueiden erityistilanteen huomioon, kun se panee täytäntöön toimintasuunnitelman pk-yritysten rahoituksen saannin parantamiseksi¹⁹ sekä sosiaalisia muutoksia ja innovaatioita koskevan ohjelman Mikrorahoitus ja sosiaalinen yrittäjyys -tukilohkon²⁰. Sen lisäksi, mitä voidaan tehdä

¹⁶ KOM(2007) 575 lopullinen, 10.10.2007.

¹⁷ KOM(2011) 782 lopullinen, 21.11.2011.

¹⁸ Neuvoston päätelmät 19.12.2011, kohta 12.

¹⁹ KOM(2011) 870 lopullinen, 7.12.2011, ja SEC(2011) 1527 lopullinen.

²⁰ KOM(2011) 609 lopullinen, 6.10.2011. Näiden toimenpiteiden täytäntöönpano voidaan toteuttaa rahoitusvälineiden avulla; rahoituksen hyödyntäminen riippuu muun muassa

EAKR:n aloitteiden kuten JEREMIEn avulla, komissio tekee yhdessä Euroopan investointipankki -ryhmän kanssa yhteistyötä jäsenvaltioiden ja syrjäisimpien alueiden kanssa paikallisten investointirahastojen perustamiseksi kullekin syrjäisimmälle alueelle ja alueellisten pääoma-/investointimarkkinoiden kehittämiseksi.

Yhteiskunnallinen yrittäjyys. Yhteiskunnalliset yritykset ovat tärkeitä osallistavan kasvun ja kehityksen vauhdittajia. Syrjäisimpien alueiden olisi tutkittava toimintamahdollisuuksiaan lokakuussa 2011 hyväksytyyn sosiaalisen yrittäjyyden aloitteen puitteissa; sen tarkoituksena on luoda myönteinen toimintaympäristö yrityksille, joiden ensimmäisenä tavoitteena on ratkaista yhteiskunnallisia tarpeita. Siinä esitetään kattava toimintasuunnitelma yhteiskunnallisten yritysten näkyvyyden lisäämiseksi ja niiden rahoituksensaannin parantamiseksi. Tähän liittyviä ensisijaisia investointikohteita on ehdotettu EAKR:a ja ESR:a koskevissa säännöksissä kaudeksi 2014–2020.

5) Integroituminen sisämarkkinoille

Sisämarkkinoiden toimenpidepaketissa²¹ on korostettu sisämarkkinoiden merkitystä kilpailukyvyyn jalustana syrjäisimmille alueille. Sisämarkkinoiden toimenpidepaketista on tarkoitus hyväksyä toinen osa syksyllä 2012. Syrjäisimpien alueiden erityistilanne otetaan huomioon aina kun se on aiheellista, jotta niiden täysimittainen integroituminen sisämarkkinoille on mahdollista.

Ensimmäinen este tälle integroitumiselle on syrjäisimpien alueiden syrjäinen sijainti. EU ottaa huomioon syrjäisimpien alueiden näkökulman, kun toteutetaan ja kehitetään **Euroopan laajuisia verkkoja** liikenteen²², televiestinnän ja energian aloilla. Näillä kolmella alalla syrjäisimmät alueet otetaan mukaan yhteistä etua koskeviin hankkeisiin²³ soveltuvin osin ja toiminnan tavoitteiden ja kriteerien mukaisesti siten kuin alakohtaisissa suuntaviivoissa esitetään, kun ne on hyväksytty. Myös ehdotetussa Verkkojen Eurooppa -välineessä noudatetaan tätä lähestymistapaa, kun nimetään yhteistä etua koskevia hankkeita, jotka ovat tukikelpoisia. Liikenteen alalla yhteistä etua koskevat hankkeet, joissa on mukana syrjäisimpiä alueita ja jotka kohdistuvat merten moottoritieihin, voisivat saada rahoitustukea ehdotetusta Verkkojen Eurooppa -välineestä.

Liikennealaa koskevien Euroopan parlamentin ehdotusten johdosta komissio tutkii syrjäisimpien alueiden ja niiden jäsenvaltioiden kanssa, miten koheesiopolitiikan varojen tarjoamia mahdollisuuksia voidaan parhaiten käyttää kussakin tapauksessa.

välineiden ehdoista ja niiden tunnettuudesta sekä mikrolainojen tarjoajilta tulevasta kysynnästä.

²¹ KOM(2011) 206 lopullinen, 13.4.2011: ”Yhdentyneemmällä markkinoilla Euroopan naisten ja miesten, yritysten sekä eri alueiden, myös kaukaisimpien ja vähiten kehittyneiden alueiden kollektiivinen kilpailukyky on parempi”.

²² KOM(2011) 650 lopullinen/3, 6.2.2012, 4 artiklan 2 kohdan j alakohta.

²³ Ks. jäljempänä ulkoista ulottuvuutta käsittelevä kohta.

On tärkeää poistaa digitaalinen kuilu ja parantaa syrjäisimpien alueiden pääsyä digitaalisille sisämarkkinoille. Hyvin toimivien ja tehokkaiden **digitaalisten sisämarkkinoiden** luomiseksi syrjäisimpien alueiden näkökulma otetaan nimenomaisesti huomioon kaikissa tulevilla sääntelyehdotuksissa, jotka koskevat Euroopan digitaalisia sisämarkkinoita.

Valtiontukisäännöt ovat keskeisiä kilpailun vääristymisen välttämiseksi sisämarkkinoilla. SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tunnustetaan nimenomaisesti, että syrjäisimmät alueet ovat alueita, joilla voidaan myöntää tukea taloudellisen kehityksen edistämiseen niiden rakenteellinen, taloudellinen ja sosiaalinen tilanne huomioon ottaen. Tässä suhteessa aluetukia koskevissa suuntaviivoissa säilytetään syrjäisimpien alueiden etuuskohtelu. Lisäksi säilytetään syrjäisimpiä alueita koskevat erityissäännöt maatalouden, kalatalouden ja vesiviljelyn aloilla.

Tasapuolisiin ja avoimiin tarjouspyyntöihin perustuvat **julkisia hankintoja koskevat säännöt** ovat sisämarkkinoiden tukijalka. Komissio tutkii mahdollisuutta sisällyttää syrjäisimpiä alueita koskeva näkökulma julkisia hankintoja koskevien EU:n sääntöjen tarkistamista koskevien ehdotustensa täytäntöönpanovaiheeseen, kun ehdotukset on hyväksytty. Jotta voidaan määrittää, kuuluvatko sellaiset julkiset hankinnat, jotka eivät kuulu tai kuuluvat vain osittain julkisia hankintoja koskevien EU:n sääntöjen soveltamisalaan, EU:n perustamissopimuksen määräysten ja periaatteiden soveltamisalaan, syrjäisimpiä alueita koskeva näkökulma on jossain määrin merkityksellinen²⁴. Nykyistä tilannetta olisi kuitenkin selvennettävä. Syrjäisimmillä alueilla toimivat hankintaviranomaiset voivat edellyttää, että yritykset, joille julkinen hankintasopimus myönnetään, palkkaavat paikallista työvoimaa, kunhan sijoittautumisvapauteen ja palvelujen tarjoamisen vapauteen liittyvää välitöntä tai välillistä syrjintää ei tapahdu²⁵ ja eturistiriidat estetään ja vältetään.

Verotus ja tulli. Syrjäisimpien alueiden kilpailukykyä on onnistuttu lisäämään erityisjärjestelyin. Komissio aikoo tarkastella asianomaisten jäsenvaltioiden esittämiä pyyntöjä ja perusteluja näiden järjestelyjen jatkamiseksi tai muuttamiseksi. Lisäksi se aikoo esittää asiasta ehdotuksia, joissa otetaan huomioon järjestelyjen vaikutukset paikalliseen talouteen ja sisämarkkinoihin. Hyvän hallintotavan periaatteita verotuksen alalla (avoimuus, tietojen vaihto ja oikeudenmukainen verokilpailu) olisi noudatettava yhtä lailla kuin kaikissa muissa unionin osissa.

Tiedotuksen parantaminen. Kullekin alueelle perustetaan sisämarkkinoiden yhteyspiste, ja syrjäisimpien alueiden yrityksiin ja virkamiehiin kohdistetaan erityisiä

²⁴ Koska maantieteellinen sijainti ja markkinoiden koko ja rakenne ovat määrääviä tekijöitä sen kannalta, kiinnostaako sopimus muiden jäsenvaltioiden toimijoita – ks. EUVL C 179, 1.8.2006: kohta 1.3 komission selittävässä tiedonannossa yhteisön lainsäädännöstä siltä osin kuin se koskee sopimuksia, jotka eivät kuulu tai kuuluvat vain osittain julkisia hankintoja koskevien direktiivien soveltamisalaan.

²⁵ Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio asiassa 31/87, *Beentjes*, (Kok. 1988, s. 4635).

koulutustoimenpiteitä, joiden avulla annetaan tietoa tarjolla olevista mahdollisuuksista. Sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmää (IMI) ja sisämarkkinoiden ongelmanratkaisuverkkoa (SOLVIT) aiotaan hyödyntää enemmän.

Koulutus ja taidot. Ehdotettu ”Yhteinen Erasmus” -ohjelma²⁶ tarjoaa mahdollisuuksia tukea syrjäisimpien alueiden yritysten ja oppilaitosten (kuten korkeakoulujen ja ammatillisten oppilaitosten) välisiä kumppanuuksia ja helpottaa ja edistää opiskelijoiden ja opettajien liikkuvuutta syrjäisimpien alueiden ja muun EU:n välillä. Koulutusjärjestelmien nykyaikaistamista ja korkealaatuisen koulutuksen saantimahdollisuuksien parantamiseen tähtäviä toimia voidaan rahoittaa ESR:sta.

Kuluttajapolitiikan alalla komissio ottaa – pannessaan täytäntöön uutta Euroopan kuluttaja-asioiden toimintaohjelmaansa – tarvittaessa huomioon syrjäisimpiin alueisiin liittyvät näkökohdat. Näiden alueiden kuluttajia kiinnostavat erityisesti matkailuun, televiestintään ja energiaan liittyvät kysymykset.

Terveyskysymyksillä on merkitystä, kun muistetaan syrjäisimpien alueiden ja Manner-Euroopan välinen eriarvoisuus elinajanodotteessa ja terveydentilassa. Koheesiopolitiikka tarjoaa mahdollisuuksia investoida terveysalan infrastruktuuriin, myös telelääketieteeseen, ja terveysalan ammattilaisten kouluttamiseen syrjäisimmillä alueilla.

6) Syrjäisimpien alueiden ympäristön suojele

EU:n pelastuspalvelupolitiikalla tuetaan toimenpiteitä, joilla pyritään minimoidaan syrjäisimpien alueiden erityistä alttiutta luonnonkatastrofeille ja luomaan kestävämmän kasvun edellytykset. Syrjäisimpien alueiden maantiede ja hankala pinnanmuodostus haittaavat pelastusresurssien käyttöä – lisäksi alueet saattavat suurissa hätätilanteissa tarvita erityisapua. Yhteisön pelastuspalvelumekanismista ja pelastuspalvelun rahoitusvälineestä tehdyissä päätöksissä²⁷ viitataan syrjäisimpien alueiden erityistarpeisiin ja otetaan ne huomioon EU:n pelastuspalvelumekanismiin liittyvien toimien täytäntöönpanossa. Tämä tuki mainitaan myös unionin pelastuspalvelumekanismia koskevassa ehdotuksessa²⁸.

Ilmastotoimet. EU ryhtyy toimiin niin ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi kuin ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi.²⁹ Syrjäisimpien alueiden kykyä sietää ilmastonmuutoksen vaikutuksia on lisättävä tukemalla ilmastonmuutokseen sopeutumista kaikilla asiaan liittyvillä aloilla ja edistämällä vihreämpää, vähähiilistä taloutta, energia- ja resurssitehokkuuden parantamista sekä liikenteen ja maatalouden kestävyyttä. Rannikkoalueiden suojelulla on syrjäisimpien alueiden kannalta erityistä

²⁶ KOM(2011) 788 lopullinen, 23.11.2011.

²⁷ Neuvoston päätös 2007/162/EY, tehty 5. maaliskuuta 2007; neuvoston päätös 2007/779/EY, tehty 8. marraskuuta 2007.

²⁸ KOM(2011) 934 lopullinen, 20.12.2011.

²⁹ Valkoinen kirja ”Ilmastonmuutokseen sopeutuminen: Kohti eurooppalaista toimintakehystä”, KOM(2009) 147 lopullinen, 1.4.2009.

merkitystä. Komission ilmastonmuutoksen vaikutuksista syrjäisimmillä alueilla tilaaman tutkimuksen tulokset julkaistaan vuonna 2013.

Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemipalvelu. Toimia aiotaan tehostaa biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemipalvelun tukemiseksi syrjäisimmillä alueilla. Perustana käytetään muun muassa BEST-aloitetta (vapaaehtoinen järjestely biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemipalvelun alalla syrjäisimmillä alueilla ja merentakaisissa maissa ja merentakaisilla alueilla), joka auttaa tuottamaan tuloksia biologista monimuotoisuutta koskevan EU:n strategian kaikkien asian kannalta merkityksellisten tavoitteiden ja toimien osalta. Tämän alan toimia voidaan rahoittaa rakennerahastoista.

4.2. Ulkoinen ulottuvuus

Kun muistetaan syrjäisimpien alueiden maantieteellinen sijainti, tämän strategian kannalta ovat olennaisen tärkeitä sellaiset EU:n toimintalinjat, joilla on ulkoista ulottuvuutta. Jotta syrjäisimmät alueet voisivat kehittää omaa potentiaaliaan ja tuoda täysipainoisesti oman lisäarvonsa EU:n hyödyksi, niiden on integroiduttava paremmin niin sisämarkkinoille kuin omien alueidensa piirissä. Olisi kehitettävä alueellisia naapuruussuunnitelmia, jotka olisivat EU:n ulkopoliittikan tavoitteiden mukaisia. On parannettava koordinoitua ja lisättävä näiden toimien ja EU:n viranomaisten toteuttamien toimien keskinäistä täydentävyyttä. Erityisesti on parannettava EAKR:n ja muiden välineiden keskinäistä koordinaatiota ja synergiaa. Näitä muita välineitä ovat lähinnä Euroopan kehitysrahasto mutta myös kehitysyhteistyön rahoitusväline (DCI) ja kumppanuusväline (PI). Sisämarkkinoiden ulkoista ulottuvuutta syrjäisimpien alueiden kannalta on myös vahvistettava käyttäen perustana sisämarkkinoiden toimenpidepaketin yhteydessä tehtyä työtä.

Syrjäisimpien alueiden ja niiden naapureiden välistä yhteistyötä jatketaan kaikkien osapuolten hyödyksi. Erityisesti on tarkoitus keskittyä taloudellisten mahdollisuuksien edistämiseen. Yhteistyötä voidaan edistää hyödyntämällä paremmin EU:n ja kolmansien maiden välillä tehtyjen sopimusten erityisiä määräyksiä³⁰ tai käyttämällä paremmin esimerkiksi koulutusalan Erasmus Mundus -ohjelmaa – syrjäisimpien alueiden korkeakouluilla on koulutuslalla potentiaalia ryhtyä toiminnan vetäjiksi. Syrjäisimmistä alueista voi muodostua liike-elämän ja yhteistyön foorumeja ja solmukohtia.

Kauppa- ja kalastussopimukset. EU:n sopimuksissa otetaan asianmukaisesti huomioon syrjäisimmät alueet esimerkiksi silloin, kun sopimuksissa käsitellään syrjäisimmillä alueilla tuotettuja tuotteita. Näin voidaan auttaa syrjäisimpien alueiden tuottajia kilpailemaan EU:ssa mutta myös kolmansien maiden markkinoilla. Nykyisin on jo vakiintunut käytännöksi liittää kauppasopimuksia, kuten talouskumppanuussopimuksia, koskeviin ehdotuksiin vaikutustenarvioinnit, ja niissä olisi tarpeen mukaan otettava huomioon syrjäisimmät alueet. Syrjäisimpiä alueita

³⁰ Esimerkiksi Cariforum-talouskumppanuussopimuksen 132 artiklan h kohta ja 239 artikla.

koskevien erityisten suojalausekkeiden sisällyttäminen sopimukseen on tärkeää, mutta tiedotusta olisi parannettava, jotta varmistetaan näiden lausekkeiden käyttö tarpeen vaatiessa.

Uudet tai tehokkaammat lento- ja meriliikennereitit syrjäisimpien alueiden ja niiden naapureiden välillä. Komissio aikoo pohtia, miten syrjäisimpien alueiden erityispiirteet voidaan ottaa huomioon, valmistellessaan vuosilta 1994 ja 2005 peräisin olevien lentoliikennettä koskevien suuntaviivojen³¹ tarkistusta ja vuodelta 2004 peräisin olevien meriliikennettä koskevien suuntaviivojen³² uudelleentarkastelua. Komissio arvioi jäsenvaltioiden pyyntöjä tehdä kahdenvälisiä sopimuksia syrjäisimpien alueiden naapureina olevien kolmansien maiden kanssa tavoitteena vahvistaa matkustajaliikenteelle samantyyppiset palveluvaatimukset kuin EU:n lainsäädännön mukaisesti on tehty julkisen palvelun velvoitteita koskevissa sopimuksissa. Tätä on tarkasteltava ainoastaan, jos markkinaolosuhteet yksinään eivät riitä houkuttelemaan talouden toimijoita, ja siten, että niiden välillä ei tapahdu minkäänlaista syrjintää ja voimassa olevat kahden- ja monenväliset sopimukset ja asian kannalta merkitykselliset valtioneuvoston päätökset otetaan huomioon. EU harkitsee lisäksi sopimusten tekemistä syrjäisimpien alueiden naapurimaiden kanssa liikenteen vapauttamiseksi ja yhteyksien lisäämiseksi.

Energia. EU tukee hankkeita, joilla pyritään luomaan tehokkaammat energiemarkkinat ja kattamaan syrjäisimmät alueet ja niiden naapurimaat ja -alueet.

Sähköiset viestintäverkot. Verkkoihin liittyvän infrastruktuurin luotettavuuden parantaminen on etusijalla. Nykyiset digitaaliset verkot, jotka toimivat yhden kapasiteetiltaan alhaisen, merenpohjaan ankkuroidun kaapeliyhteyden varassa, eivät takaa palvelun jatkuvuutta, eikä niillä voida jatkuvasti lisätä nopeuksia. Tieto- ja viestintätekniikan palvelujen saatavuutta, hintoja, laatua ja varmuutta koskevat kysymykset on ratkaistava päättäväisemmin – erityisesti edellytysten luomiseksi nopeille internet-yhteyksille. Kansalliset kilpailuviranomaiset ovat keskeisessä asemassa pyrittäessä määrittämään edellytykset kapasiteetin hankkimiseksi mereen ankkuroitujen kaapelien kautta samoin kuin edellytykset näiden kaapelien maanpäällisiin osiin pääsulle.

Kansainvälisesti toimivat pk-yritykset. Komissio ottaa syrjäisimmät alueet erityisesti huomioon toteuttaessaan tiedonannossaan ”Pieni yritys, suuri maailma”³³ tarkoitettuja toimia.

Yritysten väliset vaihtoehtoiset riidanratkaisuvälineet. Luottamuksen rakentaminen syrjäisimmillä alueilla sijaitsevien yritysten ja niiden naapureina olevissa kolmansissa maissa sijaitsevien yritysten välillä on yksi ensimmäisistä konkreettisista askelista, jotka ovat tarpeen kauppavirtojen avaamiseksi alueellisesti.

³¹ Yhteisön suuntaviivat lentoasemien rahoittamisesta ja alueellisilta lentoasemilta liikennöivien lentoyhtiöiden toiminnan aloittamista koskevasta valtioneuvoston päätöksestä, EUVL C 312, 9.12.2005, s. 1.

³² Yhteisön suuntaviivat meriliikenteen valtioneuvoston päätöksestä, EUVL C 13, 17.1.2004, s. 3.

³³ KOM(2011) 702, 9.11.2011.

Tämän toteuttamiseksi olisi kannustettava yritysten välisten vaihtoehtoisten riidanratkaisujärjestelmien kehittämistä syrjäisimpien alueiden, merentakaisen maiden ja alueiden ja niiden naapureina olevien kolmansien maiden välillä lähentämällä kyseisten maiden oikeusjärjestelmiä.

Liikkuvuus. Jäsenvaltioiden olisi kiihdytettävä ponnisteluja kolmansien maiden keskeisten kansalaisryhmien (kuten opiskelijoiden, tutkijoiden ja liike-elämän edustajien) liikkuvuuden helpottamiseksi ja jatkettava samalla ponnisteluja laittoman maahanmuuton vähentämiseksi ja ihmiskaupan torjumiseksi.

5. PÄÄTELMÄT

Syrjäisimmillä alueilla on saatu paljon aikaan, mutta niiden taloudet ovat edelleen varsin heikoilla. Toimijoiden kaikilla tasoilla on edelleen pyrittävä lieventämään niiden pysyviä rajoitteita ja varmistamaan niiden täysimääräinen integroituminen sisämarkkinoille ja omalle lähialueelleen. Näitä ponnisteluja on pyrittävä lisäämään. Niiden erityispiirteet olisi otettava huomioon kehitettäessä uusia toimintalinjoja Eurooppa 2020 -strategian panemiseksi täytäntöön. Niiden ja niiden jäsenvaltioiden on tehtävä kaikkensa varmistaakseen, että tarjolla oleviin tilaisuuksiin tartutaan. Syrjäisimmillä alueilla voi syntyä kasvua matkailun, maatalouden ja kalastuksen kaltaisten perinteisten alojen rakenneuudistuksen mutta myös uuden erikoistumisen myötä, kun tutkimusta, teknologista kehittämistä ja innovointia sovelletaan vanhoilla ja uusilla aloilla.

Perinteisten alojen nykyaikaistaminen ja huolellisesti valituille uusille toiminta-aloille monipuolistuminen ovat keskeisen tärkeitä syrjäisimpien alueiden tulevan vaurauden kannalta. Komissio tukee syrjäisimpiä alueita, jotta niistä kukin voi löytää oman tiensä taloutensa monipuolistamiseen ja nykyaikaistamiseen. Niille pyritään samalla luomaan vahvemmat taloudelliset olosuhteet ja vähentämään niiden ja muiden EU:n alueiden välisiä eroja. Kutakin näistä alueista ja niiden omaa jäsenvaltiota pyydetään laatimaan toimintasuunnitelma, jossa täsmennetään tavoitteiden ja välitavoitteiden avulla se, miten ne aikovat panna täytäntöön Eurooppa 2020 -strategian oman yksilöllisen tilanteensa pohjalta ja tässä tiedonannossa esitetyt käytettävissä olevat eri välineet.

Komissio pyrkii – tähän tarkoitukseen perustetun yksiköiden välisen ryhmän säännöllisissä kokouksissa – vahvistamaan syrjäisimpien alueiden yhdentymistä sisämarkkinoille ja omalla maantieteellisellä alueellaan. Komissio tarkastelee viimeistään vuoden 2017 loppuun mennessä kunkin tässä tiedonannossa ehdotetun toimenpiteen täytäntöönpanoa.